

Казка про ренаціоналізацію

У світі, що стає дедалі складнішим, ми потребуємо більше мультилатералізму. Рушійною силою цього процесу має стати G20.

Дональд Трамп, Борис Джонсон (який колись обіцяв, що «ми повернемо собі контроль») та інші націонал-популісти мають багато спільного, а надто коли відновлення національного суверенітету обіцяють перетворити на вирішення внутрішньополітичних проблем. Навіть попри те, що ренаціоналізація не є дієвою та не приносить очікуваного зростання добробуту, що було доведено безліч разів, подібна популістська вимога все ж таки є вічним фаворитом національних виборчих кампаній. Це відбувається навіть на виборах регіонального значення, хоча регіональні уряди мають незначний вплив на глобалізаційні процеси. «Я розберуся з цим на національному рівні!» є більш привабливою позицією, ніж той факт, що на національному рівні не можна гарантувати ні внутрішню, ані зовнішню безпеку. Також не можна контролювати міграційні рухи на регіональному рівні. Те саме стосується енергетичної безпеки, охорони здоров'я, боротьби зі зміною клімату, підвищення добробуту та забезпечення населення ключовими товарами й послугами.

Мені пригадалася казка «Нове вбрання короля» данського письменника Ганса Крістіана Андерсена, написана на початку XIX століття. У цьому зв'язку необхідно вказати на оманливу полеміку вирішення проблем через ренаціоналізацію, коли в багатьох країнах починає блимати вогник національного мейнстріму: точно як король у казці, який не носить одягу. Бачать усі, проте сказати про це вголос наважується тільки невинна дитина. Ренаціоналізація часто не вирішує проблему, а навпаки – загострює її. Люди, які вважають, що ми повинні від'єднатися від глобальних знань та культури, міжнародного ринку праці та глобальних торговельних потоків, переконані, що найкращий спосіб грати в хованки – це заплющити очі. Звісно, якщо я не бачу, то мене не знайдуть.

Ренаціоналізація часто

Цілковиту практичність цих дебатів ми побачили на прикладі Англії, де Брекзит не

*не вирішує проблему, а
навпаки – загострює її*

призвів до більшої автономності й процвітання. Результат виходу Великої Британії з ЄС був протилежним. Лондон дедалі більше занурюється в економічний хаос, що негативно впливає на робочі місця, купівельну спроможність населення, культуру, а також політичні настрої в країні. Всупереч обіцянкам під час кампанії Брекзиту, від ренаціоналізації страждає також система охорони здоров'я. Погляньмо на систему охорони здоров'я Німеччини, наприклад. У лікарнях, будинках для людей похилого віку та закладах по догляду найчастіше працюють саме мігранти. Без їхньої участі навряд чи вдасться задовольнити попит.

Якщо згадати, що автомобіль складається з понад 10 тис. окремих деталей, які виробляються у багатьох різних країнах, а сучасна економіка залежить від людей та їхніх знань по всьому світу, то негативний результат Брекзиту не стане несподіванкою. Ба більше, він був заздалегідь передбачуваним. Мультилатералізм і міжнародний обмін знаннями, послугами й товарами вигідні всім сторонам, тоді як повернення до націоналізму призводить до результату «нічия» або навіть до регресу в розвитку суспільства в цілому.

*Цілком очевидно, що
концепція «я – перший»
не є життєздатною.
Вона не є дієвою навіть у
невеликих соціальних
групах, які не
піддаються тиранії.*

Так само, як і в другій половині XX століття, взаємозалежність країн на глобальному рівні є аналітичним осердям суверенітету, а тому мова йде про «пов'язаний суверенітет». Під час виборчих кампаній потрібно відкрито заявляти про це, і це повинно мати інституційні наслідки. Правду не сховати: у ХІ столітті виклики, що часто супроводжуються потужним неспокоєм у національних державах і регіонах, часто мають глобальне походження. А це, в свою чергу, означає, що назріла потреба зміцнювати багатосторонні структури, де ключові гравці світу збираються для вирішення глобальних проблем.

Чесний учасник виборчої кампанії повинен визнати обмеженість національної спроможності знаходити рішення і пояснити складний

шлях багатосторонності, а точніше, свій намір сприяти досягненню міжнародного рішення. Цілком очевидно, що концепція «я – перший» не є життєздатною. Вона не є дієвою навіть у невеликих соціальних групах, які не піддаються тиранії.

Незважаючи на те, що система ООН, яка щоденно добре працює в багатьох сферах і все одно часто безпідставно критикується, існує давно, система «Групи двадцяти» (G20) повинна бути посилена – і доповнена – для того, щоб прискорити викорінення бідності, здійснювати боротьбу зі зміною клімату, регулювати цифровий світ, вести справедливую торгівлю та провадити регулювання міграції в інтересах спільного блага на глобальному рівні. В останні роки «Група двадцяти» зробила багато для підвищення власного глобального визнання, в тому числі висуваючи важливі пропозиції. Навіть після включення Африканського союзу G20 складається лише з 21 члена і тому далека від універсального представництва ООН. Варто зазначити, що склад найважливішого органу Організації Об'єднаних Націй, Ради Безпеки, також є повністю анахронічним і нерепрезентативним.

Уряди країн – членів «Групи двадцяти» представляють майже дві третини населення світу, чотири п'ятих світового валового національного продукту та всі континенти. Громадянське суспільство також залучено через так звані *групи взаємодії*, себто провідні світові аналітичні центри, профспілки, організації для жінок і молоді, представників бізнесу та місцевої влади. Водночас G20 все ще здатна ефективно діяти, вона добре координує свою роботу й часто є інноваційною у своїх політичних пропозиціях.

Вражає не тільки загальна інституційна структура G20. Значна кількість пропозицій, які стосуються, наприклад, поліпшення фінансування національних бюджетів, регулювання міжнародної міграції та цифрової політики чи боротьби зі зміною клімату, спонукають уряди, парламенти та засоби масової інформації інтенсивніше цікавитися проблемами та ухвалювати ефективні рішення. Для того щоб більше цікавих пропозицій «Групи двадцяти» дісталися національних столиць та громадськості, деякі сфери системи потребують реформування.

*Настав час надати
мультилатералізму
потужного імпульсу в
сенсі глобальної
внутрішньої політики*

Ми бачимо, що принаймні в трьох сферах є потреба в реформуванні. По-перше, «Група двадцяти» повинна перетворитися з консультативного органу на орган, що ухвалює рішення. Досі ця організація була неформальним органом, який не ухвалював

рішень, які були б юридично обов'язковими. Проте час має вирішальне значення для багатьох глобальних викликів, а тому вельми складно пояснити, чому потрібно так багато обхідних шляхів, аби досягти обов'язкового для виконання регулювання, коли члени G20 вже погодили курс дій. Це означає, що групу потрібно перетворити на міжнародну організацію, так само як у 1990-х роках НБСЄ стала ОБСЄ.

По-друге, необхідно поліпшити систему представництва в G20. Попри те, що вона зробила важливі кроки до кращого представництва, прийнявши нових членів і регулярно запрошуючи гостей, членство країн, які найбільше постраждали від зміни клімату, могло б стати чітким сигналом, що винуватці криз включають постраждалих у процес вирішення їхніх проблем. Важливо також залучати групи громадянського суспільства і надавати їм можливість брати участь у обговореннях. Це може мати фінансові наслідки. Національні та Європейський парламенти повинні вирішити для себе, чи хочуть вони інституційно супроводжувати «Групу двадцяти». Парламентські асамблеї інших міжнародних організацій можуть слугувати прикладом. Вони вже зміцнюють урядові організації з точки зору змісту та завдяки кращому представництву.

По-третє, потрібно стабілізувати й професійно вдосконалити G20. Досі відповідальність за визначення пріоритетів і підготовку відповідних зустрічей покладалася на країни, які щороку головують на ротаційній основі. Країни, що мають ефективну адміністрацію та активне громадянське суспільство, можуть організувати головування в групі компетентно та цілеспрямовано. Але ніхто не може гарантувати, що відбудеться саме так. Саме тому секретаріат повинен готувати незліченну кількість зустрічей, себто розробляти пріоритети, проекти резолюцій і порядку денного, стежити за дотриманням резолюцій та забезпечувати постійне залучення громадянського суспільства.

Наступний саміт G20 відбудеться в середині листопада в Ріо-де-Жанейро. Головуватиме цього разу Бразилія. Настав час надати мультилатералізму потужного імпульсу в сенсі глобальної внутрішньої політики. Зміцнення «Групи двадцяти» може стати необхідним сигналом з огляду на дедалі помітніші розбіжності у світі.

Переклад з німецької Ірини Савюк

Маркус Енгельс

Д-р Маркус Енгельс (Markus Engels) є генеральним секретарем *Ініціативи глобальних рішень (Global Solutions Initiative, GSI)*, міжнародної мережі аналітичних центрів, яка виступає за новий напрямок розвитку, спрямований на посилення стійкості, соціальної солідарності та розширення прав і можливостей людей. GSI є незалежною організацією, яка, серед іншого, розробляє рекомендації для «Групи двадцяти».

